

Gravende holenbroeders

Groen: Werkzaamheden mogelijk. Oranje: Werkzaamheden mogelijk: ja, mits na overleg met ecooloog en eventuele mitigerende maatregelen. Rood: Werkzaamheden mogelijk: nee, tenzij toestemming van de ecooloog en mitigerende maatregelen worden genomen.

Bijeneter *Merops apiaster*

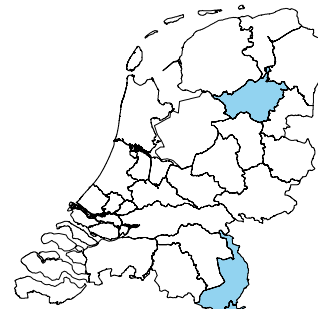

Foto: Harvey van Diek/Buiten-Beeld

Herkenning: onmiskenbare soort. Ongeveer zo groot als de merel, met felgele keel, blauwe buik en roodbruine boven delen. Enkele verlengde staartveren. Verdragende, rollende roep.

Verspreiding: in Nederland een vrij zeldzame (maar jaarlijkse) verschijning en een onregelmatige broedvogel (broedgevallen in 1964, 1965, 1983, 2001, 2002).

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

IJsvogel *Alcedo atthis*

Nesten niet jaarrond beschermd, wel inventarisatie gewenst.

Foto: Martin Bonte

Herkenning: kleine, plumpe vogel met korte staart en lange snavel. Kruin en vleugels groenachtig blauw, rest van de bovenkant azuurblauw, buik warm oranjebruin. Vaak luid roepend en snel boven het water vliegend.

Verspreiding: in Nederland een schaarse soort. Tijdens het broedseizoen voornamelijk op de hogere zandgronden bij beken en in het rivierengebied.

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

Zie vervolg

Vervolg

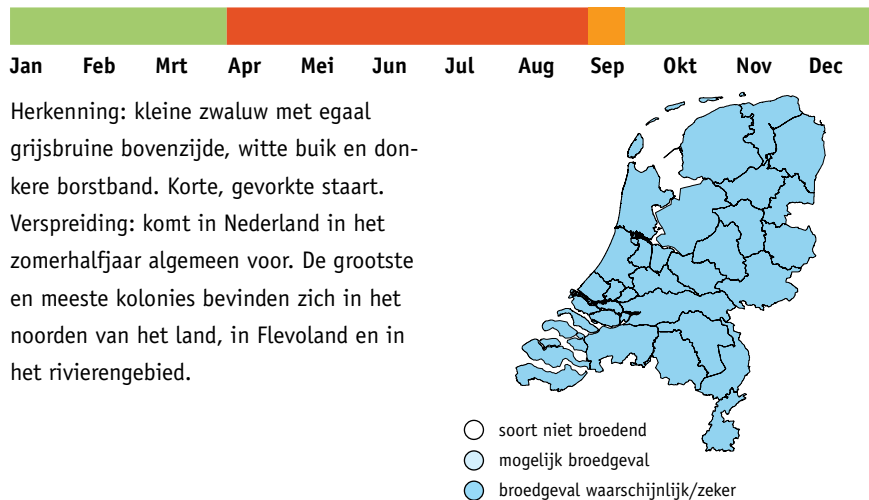
Gravende holenbroeders

Oeverzwaluw *Riparia riparia*

Nesten niet jaarrond beschermd, wel inventarisatie gewenst.

Foto's: Elke Schoppers

Bestendig beheer en onderhoud (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Maaien	Zie gedragscode, aanvullend: Waar (mogelijk) gravende holenbroeders voorkomen alleen maaien in de periode van oktober tot half maart.
Schonen	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als Maaien
Baggeren	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als Maaien
Begrazen	-
Snoeien/dunnen	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als Maaien
Onderhoud waterkeringen	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als Maaien
Onderhoud verhardingen	-

Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Vorbereiding van nieuwe werken	Zie gedragscode, aanvullend: Vooraf inventarisatie van gravende, holenbroedende soorten. Het laten ontstaan en onbeheerd laten van steilwanden in zandlichamen alleen in de periode van juni tot half maart (om ongewenste vestiging van deze soorten op werklocaties te voorkomen.)
Verwijderen bovengrond/graafwerkzaamheden	Zie gedragscode, aanvullend: Zoals onder voorbereiding nieuwe werken. Waar (mogelijk) gravende holenbroeders voorkomen alleen in de periode van oktober tot half maart. Zie vervolg

Vervolg

Gravende holenbroeders

- Sloop kunstwerken en gebouwen **Zie gedragscode, aanvullend:**
Minder relevant voor ijsvogel, wel voor oeverwaluw en bijeneter. Waar (mogelijk) gravende holenbroeders voorkomen alleen in de periode van oktober tot half maart.
- Bouwactiviteiten **Zie gedragscode, aanvullend:**
Het laten ontstaan en onbeheerd laten van steilwanden in zandlichamen kan alleen in de periode van juni tot half maart (om ongewenste vestiging van deze soorten op werklocaties te voorkomen).
- Afdammen/dempen/vergraven **Zie gedragscode, aanvullend:**
Waar (mogelijk) gravende holenbroeders voorkomen alleen in de periode van oktober tot half maart.

	<i>Biotoop, habitatype</i>				<i>Voedsel</i>			<i>Rode Lijst, bescherming</i>						
	Open, landelijk gebied	Halfopen habitat met uitkijkposten	Meren en rivieren in open gebieden	Beken in gesloten habitat (bossen e.d.)	Middelgrote insecten (bijen, wespen)	Kleine insecten	Vis	Amfibieën (larven)	Kreeftachtigen, waterinsecten etc.	Geen Rode Lijst status	Gevoelig/Kwetsbaar	Bedreigd/Ernstig bedreigd	Flora- en faunawet	Vogelinrichtingsgebieden aangewezen
Bijeneter		•	•		•							•		
IJsvogel			•	•			•	•	•			•	•	
Oeverwaluw	•		•			•						•	•	

Leefwijze door het jaar heen De broedperiode betreft, afhankelijk van de soort, de periode half maart tot eind september: vanaf half maart-eind mei balts, van begin april-eind augustus nesten en paren met jongen en vanaf eind mei (ijsvogel, 1e broedsel) tot eind september (ijsvogel, 2e of 3e broedsel) verzorging van vliegvlugge jongen. IJsvogel is jaarrond in broedgebied aanwezig (vertoont wel zwerfgedrag bij ijsvorming), bijeneter en oeverwaluw zijn trekvogels en overwinteren in Afrika.

Locatie nest Gegraven tunnels in steilwanden (zand of leem). Oeverwaluw en bijeneter broeden in kolonies en niet per definitie bij water, maar ook in zandafgravingen en dergelijke. IJsvogels broeden vrijwel altijd bij het water en meestal in de buurt van overhangende takken (rustplaatsen).

Zie vervolg

Vervolg

Gravende holenbroeders

Aanbevelingen

- Nesten van ijsvogel en oeverzwaluw zijn niet jaar-rond beschermd. Door LNV wordt echter wel inventarisatie van nesten gewenst. De nesten zijn wel jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.
- Vermijd betreding en het uitvoeren van werkzaamheden in broedbiotopen (zandlichamen, steile oevers) gedurende het broedseizoen.
- Creëren steilwanden: grootschalig en in de vrije ruimte voor oeverzwaluw en eventueel bijeneter, kleinschalig en eventueel ook besloten (door overhangende vegetatie) voor ijsvogel. Aanwezigheid van open water voor de nestlocatie is wenselijk voor ijsvogel, voor de overige soorten niet essentieel.
- Van belang naast nestgelegenheid is voedselvoorziening: veel insecten voor oeverzwaluw en bijeneter (aanwezigheid water en voldoende nectarbronnen vaak belangrijk), jonge vis voor ijsvogel (aanwezigheid helder water essentieel).

Bronnen

Literatuur: Bijlsma *et al.* 2001; LNV, 2009; Snow & Perrins, 1998; SOVON 2002.
Websites: www.minlnv.nl,
www.nederlandsesoorten.nl.